

Koduses keskkonnas kukkunud inimeste kutsetele reageerimise arutelu

Protokoll

04.06.2025

Algus: kell 13.00

Lõpp: kell 14.00

Juhataja: Mait Siigur

Protokollija: Annika Orav

Osalesid: Viktor Saaremets (PäA), Kalle Sild (PäA), Kristel Mahon (PäA), Katri-Nele Ilves (TeA), Mait Siigur (PPA), Annika Orav (PPA)

Mait Siigur: Kohtumise eesmärgiks on arutada 2016 aastal ekspertide tasandil toimunud kohtumise protokoll, kus püüti kokku leppida reageerimine tollel ajal segastele teemadele. PPA on seisukohal, et tegemist ei olnud sisuliselt ega ka õiguslikult pädevate kokkulepetega ning nii enam PPA edasi minna ei saa. PPA soov on lõpetada tookordsel kohtumisel kokku lepitud koduses keskkonnas kukkunud inimeste tõstmise väljakutsete teenindamine, kuna õiguslikult ei ole tegemist avaliku korra tagamise ega korrarikkumisega. Selles osas on PPA andnud ka oma sisulise ja õiguslikhinnangu, mis on saadetud ka Siseministeeriumi. PPA jagab teiste osapooltega ka antud dokumenti.

Kohtumisel võiks arutada, mis on teie arusaam sellest teemast ning kes ja kuidas selle teemaga tegelema peaks ja võiks ning sellest kohtumisest võiks tekkida sisendid ka SiM-le, kuidas teemaga võiks edasi minna.

PPA hinnangul on tegemist eelkõige tervise probleemiga, mitte avaliku korra tagamisega ning PPA-l puudub pädevus hinnata kukkunud inimeste seisundit ja põhjuseid. Samuti, kui meil on vaja abi sisenemiseks, siis kaasame üldjuhul Päästeameti, kuna meie siseneme üldjuhul selliselt, et üks koos piidaga on lõhutud -Päästeamet kasutab vahendeid, mis on rohkem uksi säästvad.

Mingitel juhtudel kaasame ja tulevikus igal juhul soovime kaasata kiirabi, sest kui avalikus kohas pikali olevale või kukkunud inimesele kaasame terviseseisundit hindama kiirabi, siis koduses keskkonnas ei ole midagi teisiti.

Päästeamet tegeleb asutuse kodulehte vaadates samuti kukkunud inimestega ning koduses keskkonnas kukkumiste ennetamisega.

Statistikast rääkides, eelmisel aastal käis PäA ligi 1000 kukkumisega seotud väljakutsel. Politsei käis ligi 400 väljakutsel ning täiendavalt töötlesime juhtimiskeskustes veel ligi 330 teadet, mille puhul juhtimiskeskus kas ise teavitas KOV-i, lähedasi, kõnet üle kuulates soovis kiirabi reageerimist jne ehk politseiressurssi ei saadetud.

Kalle Sild: Abi osutamise väljakutseid on PäA -l aastas ligi 5000, neile järgnevad mahu poolest ATS kutsed. Mõlemad ei kvalifitseeru päästesündmusteks. Õige suurem abi osutamise teenuse tarbija on kiirabi. Kõige enam abi soovitakse patsiendi tõstmisel (enamus transporti treppidest alla). Selle 1000 väljakutse sees on nii transportimine, voodisse tõstmise kui ka uste avamine.

Viktor Saaremets: Me ei ole päris nõus, et me suudame paremini uksi avada ilma lõhkumata, pigem sõltub see ikka uksest ja ilma politsei korralduseta me siseneda ise ei saa. Kiirabil sellist korralduse andmise õigust ei ole. PäA hinnangul kaasab kiirabi neid liiga kergekäeliselt ning

omavahel on nad sellel teemal ka just hiljuti kohtunud, et leida probleemile lahendus. Meie jaoks on selline abi osutamine suur koormus päästeressursile ja samuti ka rahaliselt, kuna sellistele sündmustele reageeritakse suure päästeauto ja 4 inimesega.

Annika Orav: kas neid kutseid on palju, kus kaasatakse kukkunud inimeste puhul ainult päästeressurssi?

Kalle Sild: On ikka ja pigem nendel juhtudel, kui kaasajaks pooleks on näiteks hooldekodud.

Viktor Saaremets: Kukkumises oleme võtnud ennetavat rolli, kuna see on olnud hall ala ja keegi selle teema ennetamist teha ei taha.

Kalle Sild: PÄA ennetus väga aktiivselt sellega ei tegele. Küll, aga oleme seda teemat üritanud fookusesse võtta ning muuhulgas päästemeeskondadele rääkinud ka koduohutusest, et kodudes kukkumisi ennetada. Oleme seisukohal, et ennetamisega on võimalik kukkumiste arvu vähendada.

Katri- Nele Ilves: Kas üks arutelu eesmärk ehk abi andmise mõiste sisu on muutunud – kas selle peaks ringi vaatama?

Mait Siigur: Kukkunud inimesed koduses keskkonnas ei ole avaliku korra küsimus. Oleme olukorras, riigil on politseile suured ootused -liiklussurmade ja -vigastatute arvud on suurenemas, kuritegevus on tõusvas trendis(kelmused, vargused). Tahame oma ressursi taolistelt kutsetelt vabaks saada. Kes on see asutus, kes peaks sellele sündmusele reageerima ja kuidas? See on SiM soov, et riigi põhilised esmareageerijad selle teema läbi arutaks

Katri- Nele Ilves: Minule kõlab see selliselt, et sellele ei ole head vastust. Kiirabi on eluohtliku seisundi diagnoosimiseks, raviks ja vajadusel transpordiks haiglasse. HäK lähtub küsimustikest ja nad saavad hinnata inimese seisundit selle info alusel, mis neil sellel hetkel saadaval on. Kiiret vastust sellele probleemile ei ole. Koduses keskkonnas kukkunud inimesed kõlab pigem sotsiaalse probleemina.

Mait Siigur: Ma sõnastan selliselt – PPA-l puudub nii sisuline kui ka juriidiline pädevus reageerida ehk meil puuduvad vajalikud oskused, et isiku med. seisundit hinnata ning võime ebaõigete tõstmisvõtetega teha rohkem kahju kui kasu. Kui meie ei reageeri, siis mõne tunni pärast muutub kukkunud inimene meditsiiniliseks probleemiks. Kui meie peaksime tulevikus jätkuvalt reageerima, siis on soov kaasata igal juhul kiirabi med. seisundi hindamiseks. Minu küsimus pigem see, et kas ei võiks olla lahendatud selliselt, et reageerib esimesena kiirabi ja vajadusel kaasatakse juurde politsei ja/või päästeressurss?

Katri -Nele Ilves: Ma pörgataks teema tagasi. Ka kiirabi ressursid on piiratud. Me täna ei tea, kui palju inimesi jääb ilma elupäästva abita, kui me taolistele kutsetele reageerime. Ma ei leia, et lahenduseks oleks teha nendest kiirabikutsed, sest need sisuliselt ei ole kutsed kiirabiteenuse mõistes.

Viktor Saaremets: Ühesõnaga täna liigume sellega hallis alas, mis tegelikult peaks olema mitme ministeeriumi haldusala lahendada.

Kristel Mahon – Tänapäeval kohtumisel olevad ametid ei saa seda lahendada, see ei ole nende pädevus. See on vaja viia ministeeriumite tasemele, kuna näha on, et tegemist on tõusva trendiga, Samal ajal tegeleme paralleelselt veel PÄA abi osutamiseks kaasamise kiirabi poolt, mis on ka samataoline mure. Võiks vaadata neid probleeme tervikuna ja laiemalt.

Katri -Nele Ilves: Kiirabiliidu, TeA ja PÄA ühine kohtumine leiab lähiajal aset, aga olen nõus, et see ei saa olla lahendada ametite tasemel.

Annika Orav: Siseministeeriumi soov oli, et PPA teeks 2016 aastal kohtumisel osalenud partneritega uue kohtumise ning arutaks teemat ning kui PPA soov on nende väljakutse teenindamine lõpetada, siis peaks ta pakkuma nende väljakutsete teenindamist kõigepealt PÄA-le või TeA-le. SiM ei soovinud enne selle teemaga laiemalt ministeeriumite tasemel tegeleda, kui ametite tasemel ei ole kohtumist tehtud ja pakutud nende väljakutsete teenindamist partnerasutustele.

Viktor Saaremets: Kohtusime samuti SiM-ga eelmisel nädalal kukkunud inimeste teemal ja meie seisukoht oli sama, et 18 tonnise auto ja nelja mehega taoliste väljakutsete teenindamine ei ole mõistlik. SiM oli PÄA seisukohaga nõus.

Katri -Nele Ilves: Olen sellega samuti ka nõus, et ametid ei saa sellist teemat otsustada. Viin teema meie majja ja arutame, aga siin ja täna me hetkel lahendust ei leia.

Annika Orav: Üks teine mure on see, et pädeva korrakaitseorgani/ reageerija väljaselgitamine ja nende esmane teavitamine peaks olema HÄK ülesanne ja kui pädev asutus ei saa, siis alles teavitatakse kolme esmareageerivat asutust, kui see on nende pädevuses.

Neid teemasid peale kukkunud inimeste on ilmselt veel – hulkuvad koerad, leitud kassipojad postide ja puude otsas jms.

Hetkel tundub, et iga hinna eest üritatakse teated liigitada kolme asutuse vahel ning need teemad, mis ei ole küsimustikega kaetud ja inimlikult tundub või kodaniku ootus on, et keegi võiks reageerida, siis saadetakse need teatena politseile, kes omakorda peab tegema täiendavat tööd, et ise välja selgitada, kas on meie ülesanne või mitte. Teistel asutustel ilmselt seda probleemi ei pruugi olla.

Katri -Nele Ilves: See tundub mõistlik mõte, et pädeva asutuse väljaselgitamine ja nende teavitamine peaks olema esmajoones HÄK välja selgitada. Kohtun täna HÄK-ga ja arutan teemat nendega. See aga eeldab HÄK ilmselt küsimustike ja protsesside üle vaatamist.

Viktor Saaremets: nukrate silmadega looma ja linnuriik on ka päästjatele tuttav teema, samuti ka puud teede peal. Tundub, et ajas on vältimatu abi osutamise mõiste muutunud ning operatiivressursse kasutatakse liiga kergekäeliselt, kuna operatiivressurss on kergemini saadaval ja lihtsam on need kutsed anda neile.

Kalle Sild: Samas ei ole mõeldav, et päästekorraldaja peaks ise õigete üksustega ühendust võtma. See ei ole päästekorraldaja ülesanne. Pigem on see 1247 teema.

Annika Orav: Nõus - see ei peaks olema päästekorraldaja kes sellega tegeleb, aga ei ole ka mõeldav, et see ülesanne on kuidagi päästeameti, kiirabi ja politsei ülesanne. See lahendus on vaja leida Häirekeskuses sees – kas muutma oma protsesse või leidma muu lahenduse.

Annika Orav: Saan aru, et keegi kohtumisel olevatest asutustest ei soov kukkunud inimeste väljakutseid endale teenindamiseks võtta ?

Kristel Mahon: Ülesannete võtmine eeldab eeltööd (sh analüüsi) ja eelarve. Seda otsust ei saa teha ilma analüüsi ja eeltööta. PÄA ei ütle, et me ei ole nõus neid ülesandeid võtma. Pigem on küsimus, kas selleks eraldatakse täiendavaid eelarvelisi vahendeid. Kindlasti ei ole Päästeamet nõus neid ülesandeid võtma olemasoleva ressursiga ehk taoliste kutsetele reageerimine ei saa olla suure pääste põhiauto ja 4 päästjaga.

Võib olla peaks uuesti üle vaatama õigusaktide ja ministeeriumite tasemel vältimatu abi andmise ja sotsiaalse abi mõisted. Hetkel tundub, et devalveeritakse operatiivteenistuste eesmäärke.

Katri -Nele Ilves: Kiirabi jätkuvalt teenindab neid kutseid, kus kukkumise tagajärjel on tulemuseks vigastus või haigestumine.

OTSUSED:

- 1) Pää ja TeA ei soovi praegustel tingimustel (oma olemasoleva ressursiga ja ilma täiendava analüüsi ja rahastuseta) politseilt kukkunud inimeste väljakutseid endale võtta.
- 2) Kohtumisel osalevad asutused ei saa otsustada ega jagada omavahel ülesannet, kes kodustes tingimustes kukkunud inimeste väljakutseid peaks teenindama. Selles osas peaks ministeeriumitel olema juhtiv roll, kes koostöös lahenduse peaksid leidma, kaasates teisi osapooli.

ETTEPANEK:

- 1) 2016 aasta protokollis valguses teevad Pää, TeA ja PPA ettepaneku, et Häirekeskus peaks 112 teadet vastu võttes kõigepealt välja selgitama õiged asutused/teenuse osutajad, kes taolisi sündmusi (sh kukkunud inimesed, oksad tee peal, hulkuvad loomad jms) peaks lahendama ning kui need üksused ei saa mingitel põhjustel reageerida, siis alles kaasatakse operatiivressurss, kui see on nende pädevuses ja kooskõlas operatiivteenistuste eesmärkidega.